

Katowice 2021-09-12

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Szkoła Filmowa im. Krzysztofa Kieślowskiego

Prof. dr hab. Janusz Musiał

Recenzja

dorobku artystycznego, twórczego i dydaktycznego
oraz rozprawy doktorskiej Pana magistra Karola Krukowskiego
w związku z procedurą czynności w przewodzie doktorskim
w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych
przeprowadzaną przez Radę Wydziału Grafiki i Sztuki Mediów,
Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu

Pan magister Karol Krukowski w swojej rozprawie doktorskiej zatytułowanej
Pręgierz. Fotografia jako wiodący element konstrukcyjny picture booka
prezentuje spojrzenie na medium fotografii absolwenta:

- The AFA College of Photography, Wrocław (Bachelor's degree)
- The Art Institute of University of Zielona Góra (Master's degree)
- University of Arts in Poznań (Teaching course).

Doktorant jest wszechstronnie ukształtowanym praktykiem w obszarze medium fotografii, autorem licznych publikacji oraz projektów fotograficznych; organizatorem działań artystycznych oraz dydaktykiem i pedagogiem (od 2004 roku). Ma na swoim koncie wiele wystaw i publikacji artystycznych.

Jest także laureatem kilku nagród i stypendiów m.in.: Stypendium Województwa Dolnośląskiego oraz Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

#

„Fotografia jest naszym egzorcyzmem. Społeczeństwo prymitywne miało swe maski, społeczeństwo mieszczańskie – swe lustra. My mamy swe obrazy”¹.

Książka to trwały, zlokalizowany na wielu stronach materialny zapis myśli ludzkiej, który świadczy o dziedzictwie kulturowym człowieka jako jednostki oraz zbiorowości – cywilizacji.

Zewnętrzny kształt książki jest mariażem sztuki książki oraz rzemiosła. Indywidualne podejście do projektu na poziomie wymiaru estetycznego, materiałowego, technicznego ma na celu osiągnięcie spójności stylistycznej w zakresie formy i treści. W efekcie czego powstaje piękny i unikalny obiekt, elitarny zabytek, który charakteryzuje się szlachetną estetyką.

Artist's book (książka artystyczna) jest pojęciem, którego użył po raz pierwszy Stefan Klim. Taki rodzaj książki zawiera określony rodzaj narracji i nie jest linearnym katalogiem prac. Łączy w sobie dzieło projektowe, autorską wypowiedź, efekt swobodnej ekspresji. Jako forma dzieła i obiekt książka jest rezultatem wieloetapowego procesu powstawania, w którym autor posiada bezpośrednią kontrolę na etapie projektowania, doboru materiałów do druku oraz introligatorskiej oprawy.

Książka artystyczna bardzo często kwestionuje tradycyjne założenia i sposoby wykonania klasycznej książki. Jak mówi Dieter Roth – w tym wypadku ma miejsce „dekonstrukcja klasycznej formy książki”. Przede wszystkim chodzi o grę, zabawę, eksperymentowanie z treścią, formą, strukturą oraz materiałami.

Książka artystyczna to przestrzeń, mapa, obszar wolności w ukazywaniu zależności obrazu i tekstu. Format i układ książki, wzajemne relacje obrazu i tekstu umożliwiają, aby książka stała się narzędziem twórczej ekspresji autorów.

Format książki, określony porządek, rozmieszczenie fotografii na stronie, określona sekwencja obrazów, różnicowanie sposobu prezentacji i wielkość obrazów, wszystko to pozwala wpływać na relacje pomiędzy poszczególnymi obrazami oraz tekstem.

Od wielu dekad powstają rozmaite katalogi, albumy, portfolia, fotoksiążki oraz picture booki.

Jako przykłady ważniejszych publikacji fotograficznych, które budowały nową jakość konstruując narrację wizualną w oparciu o medium fotografii można podać pozycje takich

¹ J. Baudrillard: w: Stiegler B., *Obrazy fotografii. Album metafor fotograficznych*, Universitas, Kraków, 2009 s.207.

autorów jak: Anna Atkins, William Fox Talbot, Laszlo Moholy-Nagy, Shohachi Kimura, Yoshikazu Suzuki, William Klein, Robert Frank, Bill Brandt, Ed Ruscha, Eikoh Hosoe czy Andy Warhol.

Współcześnie książki artystyczne znajdują swoje miejsce w zbiorach muzealnych, prywatnych kolekcjach, są przedmiotem badań w ośrodkach akademickich oraz ważnym elementem festiwali i targów sztuki.

Jak w powyższy pejzaż wpisuje się praca doktorska magistra Karola Krukowskiego?

#

W swojej pracy autor podejmuje próbę stworzenia narracji fotograficznej zawieszanej pomiędzy dokumentem a fikcją, z referencjami do historycznego miejsca i minionych wydarzeń. Bada relacje historii i współczesności, obrazu i tekstu.

Tematem opracowania jest emblematyczna budowla zlokalizowana na rynku we Wrocławiu - pręgierz. Miejsce będące świadkiem niezliczonych wydarzeń na przestrzeni dziejów.

Autor odwołuje się do historycznego kontekstu tego szczególnego miejsca, na tym tle buduje swoją narrację.

Obrazy (fotografie) oraz tekst (słowa) wzajemnie wzmacniają przekaz, uzupełniają się i dopełniają. Stanowią interesujący przykład symbiozy, intensyfikują narrację osadzoną w kontekście tego historycznego miejsca przefiltrowaną przez wrażliwość i prezentują perspektywę autora na początku trzeciej dekady XXI wieku.

Aspekt nowości w niniejszej pracy przebiega na kilku poziomach i płaszczyznach. Autor podjął próbę skonfrontowania medium fotografii i tekstu, przedstawia narrację w formie publikacji. Przeniósł w ten sposób sztukę obrazu fotograficznego i słowa na inny poziom.

W konsekwencji zrealizowanych sesji zdjęciowych powstały charakterystyczne i oryginalne ujęcia głównego motywu pracy doktorskiej – wrocławskiego pręgierza.

W rozmaitych konwencjach fotograficznych (fotografia dokumentalna, reportażowa, uliczna, inscenizowana) realizowanych konsekwentnie w różnych porach roku, dnia i nocy, w czasie trwania rozmaitych wydarzeń, obecności człowieka i jego braku.

Z dużym zaciekawieniem, wnikliwie przygląda się, dokonuje procesu analizy i syntezy głównego tematu swojej pracy za pomocą medium obrazu i słowa.

Praca doktorska – poziom obróbki artystycznej i teoretycznej

Praca praktyczna

W ramach pracy praktycznej doktorant stworzył książkę artystyczną – picture book w formacie 30 x 30 cm. Książka liczy 40 stron, została oprawiona w twardą okładkę.

Czarno-białe fotografie zostały wykonane techniką analogową (fotografia chemiczna, srebrowa). Posiadają format leżącego prostokąta, są zakomponowane w formie rozkładówek, tekst jest wyeksponowany na białych polach, raz z prawej, raz z lewej strony fotografii.

Autor w konwencji picture book stara się połączyć w dziele tekst literacki z obrazem fotograficznym. Poprzez zastosowanie fotografii w publikacji, w kontekście medium książki tworzy wizualną ilustrację fabuły – syntetycznej narracji wyrażonej w formie poetyckiej.

W swoich poszukiwaniach autor prowadzi dialog z historią, miejscem i wydarzeniami posiadającymi szeroki kontekst historyczny. Reminiscencje minionych faktów oraz fikcji i mitów inspirują go do ponownego odczytania, remiksu i stworzenia nowego dzieła. Dzieło będące przedmiotem przewodu doktorskiego, w określonym przez autora kontekście może być traktowane pod względem artystycznym i twórczym jako subiektywne, oryginalne i unikalne. To wyrazisty artefakt kreacji świadomego i ukształtowanego twórcy. To wyszukana plastycznie wizja odnosząca się do szczególnego miejsca w pejzażu miasta Wrocławia. W ten sposób w formie książki powstała poetycka synteza obrazu i słowa zainspirowana wrocławskim pręgierzem.

Zastosowana w realizacji technika (fotografia analogowa, chemiczna, srebrowa) jest techniką bazującą na światłoczułości soli srebrowych, która charakteryzuje się wysoką jakością tonalną i charakterystycznym ziarnem. Podkreśla takie charakterystyczne cechy jak: manualność procesu i jego fizyczność, wysoki stopień skomplikowania i świadomość warsztatu, organiczność światłoczułej materii, fizyczność i trwałość obrazu, niepowtarzalność, unikalność i elitarność.

Wszystko to cechy coraz rzadziej przystające do otaczającej nas rzeczywistości i procesu tworzenia obrazu fotograficznego współczesnej kultury, co należy szczególnie podkreślić i docenić.

Praca teoretyczna

Układ rozprawy doktorskiej jest klarowny. Praca teoretyczna liczy 75 stron i jest zbudowana z 14 części (*Zanim, Dotychczas, Picture booki, Genius loci, U źródeł, Dżuma, Inspiracja: pręgierz, Wrocławski pręgierz, Obraz i tekst, Fotografia czysta i konwencje fotograficzne, Założenia realizacji; Fotografie, które wymyśliłem, czyli o inscenizacji; Zamyśl i realizacja, Po*).

Autor wykorzystał do jej napisania wydawnictwa zwarte oraz artykuły i dzieła zlokalizowane na stronach internetowych – w sumie ponad 30 pozycji książkowych oraz źródeł internetowych. Zastosował 61 przypisów, wykorzystał 26 ilustracji dopełniając w ten sposób narrację tekstową.

W swojej pracy autor opisuje problematykę procesu tworzenia autorskiej publikacji fotograficznej z tekstem. Charakteryzuje poszczególne etapy procesu tworzenia utworu, inspiracje, poszukiwanie tematu, sposobu narracji oraz właściwych relacji obrazu i tekstu. Omawia zagadnienia związane z procesem koncepcyjnym i finalnym procesem łączenia materiału fotograficznego i tekstowego.

Uwagi

Moją wątpliwość budzi praca teoretyczna, w której rozmowy i wywiady, monologi innych osób stanowią o znacznej części pracy pisemnej doktoranta.

Znaczącą część pracy teoretycznej zajmują rozmowy autora z innymi osobami:

rozmowa 1 z Adamem Sobotą – strony 30-38, rozmowa 2 z Beatą Rojek – strony 44-55,

rozmowa 3 z Krzysztofem Solarewiczem – strony 56-63.

Nie są w tym przypadku traktowane jako aneks do właściwej części pracy, jak czyni się to zwyczajowo w opracowaniach natury akademickiej. W tym przypadku rozmowy te stanowią główny nurt narracji rozprawy.

Ponadto brakuje mi rozwinięcia właściwej narracji pogłębiającej temat rozprawy – *Pręgierz. Fotografia jako wiodący element konstrukcyjny picture booka*.

Autor w niewielkim stopniu bada szerszy i bardziej ogólny kontekst oraz relacje medium fotografii z formą publikacji, różnego rodzaju książek, albumów i prac autorów.

Mój osobisty niedosyt budzi brak w rozprawie analizy przykładów prac wybranych autorów i zastosowanych strategii.

Rozprawa doktorska powinna być pretekstem do tego rodzaju poszerzonych badań.

Autor koncentruje się głównie na swojej twórczości, zrealizowanych wcześniej projektach odnosi się do swoich poprzednich realizacji oraz na pracy będącej przedmiotem doktoratu. Tworzy swoisty rodzaj opracowania rodzaju *making of* swojej pracy artystycznej.

Reasumując

Uwagi dotyczące części teoretycznej nie mają wpływu na ogólną – wysoką wartość pracy doktorskiej jako całości.

Praca praktyczna prezentuje wysoki poziom realizacji publikacji, książki artystycznej zbudowanej z fotografii oraz tekstu.

Z powyższego wynika, że w świecie przepelnionym różnymi mediami, fundującymi nam nadmiar wrażeń, autor znalazł dla siebie niszę w tej skomplikowanej sytuacji, którą z powodzeniem wypełnił w autorski sposób.

Konkluzja

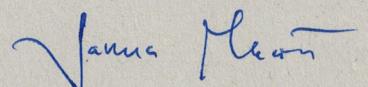
Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pana magistra Karola Krukowskiego – *Pręgiarz. Fotografia jako wiodący element konstrukcyjny picture booka* stanowi opis dzieła i prezentuje oryginalne rozwiązanie artystycznego problemu. Dobór i zastosowanie literatury przedmiotu są właściwe i wystarczające.

Kandydat wykazuje się wystarczającą wiedzą teoretyczną, warsztatem pojęciowym oraz dużymi kompetencjami praktycznymi, a także ma na swoim koncie szereg działań w charakterze autora, kuratora i popularyzatora w zakresie medium fotografii.

Rozprawa doktorska oraz dzieło przygotowane przez Pana magistra Karola Krukowskiego charakteryzują się dobrą znajomością przedmiotu zarówno na poziomie teoretycznym, a przede wszystkim praktycznym.

Dorobek twórczy i artystyczny, rozprawa doktorska oraz dzieło spełniają warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (wraz z późniejszymi zmianami).

Niniejszym popieram wnioski o nadanie Panu magistrowi Karolowi Krukowskiemu stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych.

Prof. dr hab. Janusz Musiał